

TOIMINTA- KERTOMUS 2021

POHJOIS-SUOMEN
HALLINTO-OIKEUS

POHJOIS-SUOMEN HALLINTO-OIKEUS
TOIMINTAKERTOMUS 2021

SISÄLTÖ

YLITUOMARIN KATSAUS	
Suullisten suma koronan jatkuessa	3
1. OSASTON KERTOMUS: Turvapaikka-asioiden suullisten käsittelyiden ruuhka saatiin purettua	4
2. OSASTON KERTOMUS: Koronapassin käyttöönotto johti valituksiin	8
Keskeytysmääräys mahdollistaa väliaikaisen oikeusturvan	12
Kohti arvostettua hallintoprosessia	14
Juhlahetkiä	15
Kevään virkistyspäivän kuvasatoa	16
Uusi logo esiteltiin	18
Tilastoja	19

TOIMITUS

Johanna Kivelä
Anna-Kaisa Marski
Mikko Pikkujämsä
Anne Tiainen
Marja-Riitta Tuisku

VALOKUVAT

Matias Partanen
Valokuvaajamestari Reijo Koirikivi / Studio P.S.V. Oy
Hallinto-oikeuden kuva-arkisto
Kannen kuva Matias Partanen

ULKOASU JA TAITTO

Johanna Häkklä | JGS Bros Ky, Tampere

PAINOPAikka

Tampereen Offsetpalvelu 2022

MIKKO PIKKUJÄMSÄ

ylituomari

Suullisten suma koronan jatkuessa

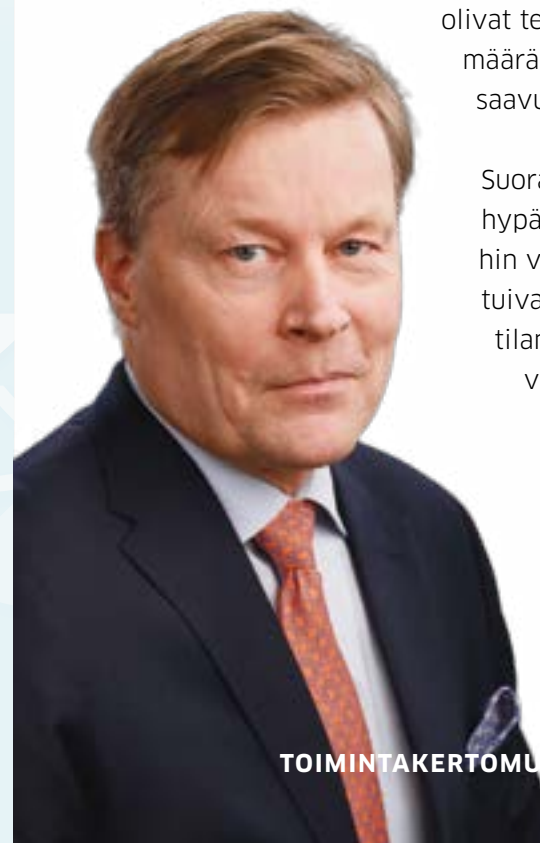
POHJOIS-SUOMEN hallinto-oikeuden vuodesta 2021 nousee kaksi leimallista piirrettä yli muiden: suullisten käsittelyjen suma ja korona-ajan jatkuminen.

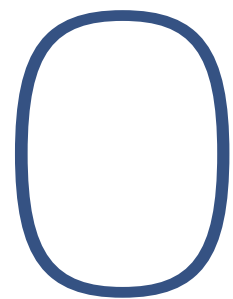
Hallinto-oikeudessa järjestettiin ennätysmäärä suullisia käsittelyjä, noin 120 kappaletta, joista valtaosa turvapaikka- tai huostaanottoasioissa. Linjaksi oli muodostunut, että turvapaikanhakijan uskottavuuden arvioiminen vaati suullisen käsittelyn järjestämistä, jos hakija vetosi islamista luopumiseen ja kristinuskoon kääntymiseen tai seksuaaliseen suuntautuneisuuteensa tavalla, joka teki häneen tästä syystä johtuvan erityisen uhan mahdolliseksi, mikäli hänet palautettaisiin kotimaahansa, kuten Irakiin tai Afganistaniin. Kysymys edelleen oli vuoden 2015 kriisin selvittämisestä. Voidaan hyvin puhua järjestelmätason oikeusturvaongelmasta, kun tähän liittyviä juttuja oli yhä laajalti vireillä maamme eri hallinto-oikeuksissa. Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden osalta juttusuma saatiin onneksi vuoden loppuun mennessä viimein suurin piirtein selätetyksi.

Varsinaisten suullisten käsittelyjen lisäksi hallinto-oikeudessa järjestettiin kaksi nykyisen prosessilain tuntemaa suullista valmistelua. Hallintoprosessi on perusluonteeltaan kirjallista. Sitä, millaisissa rajoissa suullisuuden lisääminen kirjallisen menettelyn rinnalla on perusteltua ja miten prosessia ylipäänsä voidaan kehittää, pohdittiin koko hallinto-oikeuden henkilöstön yhdessä valmistelemassa koulutustapahtumassa.

Keväällä 2020 alkunsa saanut koronapandemia jatkui edelleen, välillä heikompana, loppuvuoteen 2021 tultaessa taas voimistuen. Etäyhteydet olivat tehokäytössä, ja hallinto-oikeuden ratkaisutoiminnalle asetetut määrälliset tavoitteet kyettiin koronasta huolimatta lähestulkoon saavuttamaan.

Suoraan ratkaisutoiminnassa korona näkyi sellaisten valitusten määrän hypähdyksenä, jotka kohdistuivat tartuntatautilain perusteella tehtyihin viranomaispäätöksiin. Pandemian alkuvaiheessa kansalaiset suhtautuivat valtiovallan linjauksiin hyvin kuuliaisesti, mutta poikkeuksellisen tilanteen pitkittyessä erilaiset tyytymättömyyden ilmaukset yleistivät. Sama ilmiö voi toteutua muunlaistenkin kriisien yhteydessä, mikä havainto on syytä pitää mielessä esimerkiksi hallinto-oikeuden valmiussuunnittelun yhteydessä, joka tätä kirjoitettaessa on jo käynyt valitettavan ajankohtaiseksi Venäjän hyökättyä Ukrainaan.

1. OSASTO:

Turvapaikka-asioiden suullisten käsittelyiden ruuhka saatiin purettua

SASTOLLA työskenteli vuoden aikana keskimäärin kuusitoista tuomaria ja kuusi esittelijää, yksi asessori ja notaari. Toimintaan myönnettyjen määrärahojen pienennyttyä osaston tuomari- ja esittelytehtävissä toimivien henkilöiden määrä väheni noin neljällä edelliseen vuoteen verrattuna. Vuoden aikana organisaatiouudistusta jatkettiin siirtämällä lainkäyttötyössä olevat lainkäyttösihteerit osastoille ja lisäämällä osastolla toimivan notaarin tehtäviin lainkäyttösihteereiden esimiehenä toimiminen. Osastollemme siirtyi organisaatiomuutoksen myötä kolme lainkäyttösihteeriä. Uuden sähköisen Haipa-järjestelmän käyttöönotto helpotti etätöiden tekemistä kotoa käsin, ja Covid19-pandemian jatkuttua osaston henkilöstö työskenteli muutamaa poikkeusta lukuunottamatta pääasiallisesti etätöitä tehden. Pandemian vaikutukset osaston toimintaan jäivät onneksi vähäisiksi.

Vuoden aikana Haipa-järjestelmän käyttöönotto ja toimintatapojen kehittäminen jatkui. Lainkäyttötehtävien hoitamisessa järjestelmä on toiminut hyvin. Suurimmaksi ongelmaksi muodostui huomattavat raportointia koskevat ongelmat. Ongelmien vuoksi osaston johtamisen ja työntekijöiden oman tilanteen seuraamisen vaatiman tiedon saanti aiheutti sekä osaston johdolle että työntekijöille itselleen ylimääräistä työtä. Luotettavaa ja ajantasaista raportointitietoa lainkäytön tilanteesta ei pääsääntöisesti ollut saatavilla, mikä väistämättä vaikutti osaston toimintaan. Haipan käyttöönotto kuitenkin asiaa kokonaisuutena arvioiden onnistui osastolla hyvin, ja aikaisemmin käytössä olevassa järjestelmässä olevat asiat saatiin suurimmalta osin käsiteltyä.

Osaston toiminta vuonna 2021

Osaston käsiteltäviin asioihin kuuluivat suurimpina asiaryhminä aikaisempien vuosien tapaan maankäyttö- ja rakennusasiat, ulkomaalaisasiat, kaivosasiat ja toimeentulotukiasiat. Covid19-pandemian jatkuttua osastolle tuli edelleen yrityksille ja elinkeinonharjoittajille myönnettäviä avustuksia koskevia valituksia, jotka asian laatu huomioon ottaen käsiteltiin kiireellisinä.

Osaston toimintaan on jo vuosien ajan vaikuttanut huomattavasti suuri turvapaikka-asioiden määrä, erityisesti suullisten käsittelyiden ruuhka. Lisäksi erityisesti laaja-alaiset tuulivoimapuistojen kaavoitusta ja rakentamista koskevat valitukset ovat hidastaneet asioiden käsittelyä. Edellä mainituista syistä ja henkilöstön vähennyttyä edelliseen vuoteen verrattuna osasto ei saavuttanut määrällistä tavoitettaan, joka pysyi edelliseen vuoteen verrattuna suurin piirtein ennallaan. Kuitenkin tehty työmäärä huomioon ottaen osaston toimintaan voidaan olla tyytyväisiä. Erityisesti kiitettävänä on pidettävä

Tuulivoimarakentaminen keskittyy huomattavalta osin Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden tuomiopiirin alueelle. Tällä hetkellä alueella on vireillä tai suunnitteilla suuri määrä tuulivoimapuistohankkeita.

osaston henkilöstön aktiivista osallistumista vaikeasta työtilanteesta huolimatta erilaisiin tulevaisuudessa työtä helpottaviin kehityshankkeisiin, kuten hallinto-oikeuksien yhteiseen ja edelleen jatkuvaan laatuhankeeseen.

Vuodelle 2021 erityiseksi tavoitteeksi asetettiin turvapaikka-asioiden suullisten käsittelyjen ruuhkan purkaminen. Turvapaikka-asioiden käsittelyä koskeva projekti oli kestänyt osastollamme jo useamman vuoden, mikä rasitti koko osaston toimintaa ja erityisesti turvapaikka-asioita käsittelevän henkilöstön jaksamista. Tilanne vaati pikaista ratkaisua, joten ruuhkan purkamiseen osallistui osaston koko tuomarikunta. Tämä tietenkin aiheutti viivästymistä muiden asioiden käsittelyssä. Loma-aikoja lukuunottamatta suullisia käsittelyjä järjestettiin pääsääntöisesti kahtena päivänä viikossa, mikä oli suurin mahdollinen määrä huomioon ottaen käytettävissä olevat tilat ja henkilöstö-vahvuus. Covid19-pandemia ja normaalit sairaustapaukset aiheuttivat toisinaan yllätyksellisiä tilanteita kokoonpanoon kuuluvan tuomarin sairastuessa, mutta lainkäyttöhenkilöstö jousti näissä tapauksissa kiitettävällä tavalla eikä yhtään suullista käsittelyä jouduttu perumaan hallinto-oikeudesta johtuvista syistä. Suullisia käsittelyjä turvapaikka-asioissa pidettiin vuoden aikana yhteensä noin 70 päivää. Vuoden vaihteeseen mennessä ruuhka oli saatu purettua ja suullisten käsittelyjen määrä alennettua ruuhkaa edeltäneelle tasolle.

Vuoden 2021 aikana panostettiin myös maankäyttö- ja rakennusasioiden käsittelyyn. Yhteiskunnan ja esimerkiksi tuulivoimaa koskevan tekniikan kehittyessä asiaryhmään kuuluvat asiat ovat aikaisempaan verrattuna vaikeutuneet. Ratkaistavaksi tulee oikeudellisia kysymyksiä, joita ei ennen ole ollut ja joista ei siten ole saatavissa tietoa edes oikeuskäytännön kautta. Erityisesti työmäärältään suuria yleiskaavavalituksia oli vireillä huomattava määrä ja niiden käsittelyaika pitkä, mutta myös muissa asiaryhmään kuuluvissa asioissa käsittelyaikoja pitäisi lyhentää. Tämän vuoksi maankäyttö- ja rakennusasioita käsittelevää lainkäyttöhenkilökunnan piiriä laajennettiin ja keskityttiin erityisesti kauimmin vireillä olleiden asioiden käsittelyyn. Asiaryhmää käsittelevien henkilöiden lisäys ei kuitenkaan heti näy suuremmassa määrin ratkaistujen asioiden määrässä, sillä asiaryhmään kuuluvat asiat ovat usein työmäärältään suuria, vaativat maankäyttö- ja rakennuslain rakentamista ja muuta maankäyttöä koskevan suunnittelujärjestelmän hyvää tuntemusta sekä lain säännösten hallitsemista ja pitempiä aikoja kokemusta oikeuskäytännöstä. Asiaryhmää hoitavalla lainkäyttöhenkilöstöllä on kuitenkin jo useamman vuoden kokemus hallintolainkäytöstä ja osittain myös maankäyttö- ja rakennuslain alaan kuuluvista asioista. Odotettavissa on, että lisäpanostuksen tulokset näkyvät suuremmassa määrin jo vuoden 2022 aikana.

Tuulivoimarakentamisen nopea tekninen kehitys luo uusia haasteita

Tuulivoimarakentaminen keskittyy huomattavalta osin Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden tuomiopiirin alueelle. Tällä hetkellä alueella on vireillä tai suunnitteilla suuri määrä tuulivoimapuistohankkeita. Pitkistä valitusten

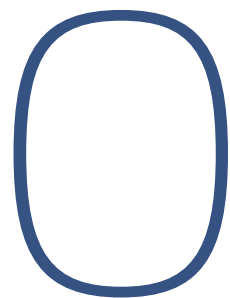
käsittelyajoista ja tekniikan nopeasta kehityksestä johtuen erityisesti tuulivoimarakentamisen osalta voi tulla esiin tilanteita, joissa hankkeen mahdollistavien kaavoitusta ja rakentamista koskevien lupien tultua lainvoimaiseksi hankkeiden suunnitelmia muutetaan vastaamaan nykyistä teknistä kehitystä.

Tällaisesta tilanteesta oli kysymys muun muassa hankkeessa, jossa kaupunginvaltuusto oli hyväksynyt tuulivoimapuiston osayleiskaavan. Kaava oli saanut lainvoiman. Hallinto-oikeuden käsiteltävänä olevassa asiassa oli kysymys siitä, oliko kahdeksan tuulivoimalan rakentamista koskevassa hankkeessa voitu poiketa osayleiskaavan tuulivoimaloiden kokonaiskorkeutta ja enimmäistehoa koskevista kaavamääräyksistä siten, että tuulivoimaloiden kokonaisteho nostetaan osayleiskaavamääräysten mukaisesta 30 megawatista alle 45 megawattiin ja kaikki tuulivoimalat korotetaan osayleiskaavamääräysten mukaisesta 210 metristä 240 metriin. Erityisesti oikeuskysymyksenä oli se, rinnastuiko kaikki kaava-alueeseen kuuluvat tuulivoimaloiden rakennuspaikat kattava poikkeaminen vaikutuksiltaan niin olennaisesti kaavan muuttamista koskevaan päätökseen, ettei poikkeamismenettelyä voitu soveltaa.

Tehtyjen vaikutusarviointien perusteella myönnettyjen poikkeamisten mukaisista tuulivoimaloiden korottamisesta ja tehon nostosta aiheutuvat vaikutukset eivät ennalta arvioiden eronneet olennaisesti osayleiskaavan mukaisesti rakennettavien tuulivoimaloiden aiheuttamista vaikutuksista. Kun otettiin huomioon, että poikkeamisilla ei muutettu osayleiskaavassa alueelle osoitettua maankäyttöä, poikkeamisten laatu sekä poikkeamisista aiheutuvien vaikutusten merkittävyys osalta todettu, kysymyksessä olevan hankkeen ei katsottu tässä tapauksessa johtavan vaikutuksiltaan sellaiseen rakentamiseen, joka edellyttäisi uutta laaja-alaista kaavallista tarkastelua. Hankkeen toteuttamisen edellytyksiä voitiin siten tarkastella poikkeamismenettelyssä.

2. OSASTO: Koronapassin käyttöönotto johti valituksiin

SASTOLLA työskenteli vuoden 2021 aikana keskimäärin 11 tuomaria, 2 asessoria, 5 esittelijää ja notaari. Lisäksi osastolla työskenteli yksi tuomioistuinharjoittelua suorittanut käräjänotaari ja kolmen kuukauden ajan korkeakouluharjoittelija.

Osaston suurimpana asiaryhmänä ovat, kuten edellisenäkin vuonna, sosiaali- ja terveydenhuoltoasiat, jotka toimeentulotukiasioita lukuun ottamatta kaikki käsitellään tällä osastolla. Ne muodostavat yli puolet osaston asiamäärästä. Toiseksi suurimpana ryhmänä ovat kunnallisasiat ja kolmantena veroasiat. Näiden lisäksi osastolla käsitellään ympäristöasioita, maa- ja metsätalousasioita, elinkeinoasioita, työvoima-asioita ja valtion virkamiehiä koskevia asioita.

Osasto ylitti sille vuodelle 2021 asetetun ratkaistujen asioiden määrällisen tavoitteen. Suullisia käsittelyitä oli edelleen runsaasti, ja niitä järjestettiin viikoittain. Suurin osa niistä oli huostaanottoasioissa. Lisäksi suullisia käsittelyitä järjestettiin mielenterveysasioissa, veroasioissa ja virkasuhteen irti-sanomista koskevassa asiassa. Suullisia käsittelyitä järjestettiin myös Rovaniemellä. Suullisissa käsittelyissä hyödynnettiin etäyhteyksiä, joskin koronatilanteen hieman parannuttua niiden käyttöä pyrittiin vähentämään.

Sosiaali- ja terveydenhuoltoasiat

Suurin osastoa työllistävä asiaryhmä sosiaali- ja terveydenhuoltoasioissa oli lastensuojeluasiat, vaikkakin niitä tuli vireille hieman vähemmän kuin aiempina vuonna. Muista sosiaaliasioista lukumäärältään suurin asiaryhmä oli vammaispalveluasiat. Ne olivat jossain määrin ruuhkautuneet, joten niiden käsittelemiseen kohdennettiin osastolla aiempaa enemmän resursseja. Tämän seurauksena vireillä olevien vammaispalveluasioden määrä saatiin vähennettyä vuoden loppuun mennessä kolmasosaan edellisvuotisesta määrästä.

Osaston jutturakenteessa COVID19-pandemia näkyi tartuntatautiasioden lisääntymisenä alkukesästä lähtien, ja joulukuussa koronapassin käyttöönoton jälkeen niiden määrä kasvoi merkittävästi. Kyseiset asiat ovat kiireellisiä, ja niihin liittyi myös täytäntöönpanon kieltoa koskevia vaatimuksia. Hallinto-oikeus antoi syyskuussa välipäätöksen, jolla se kielsi Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän yhtymähallituksen tartuntatautilain 58 g §:n nojalla Kajaanin kaupungin alueelle tekemän tilojen sulkemista

koskevan päätöksen täytäntöönpanon. Joulukuussa hallinto-oikeus kielsi välipäätöksillään aluehallintoviraston Pohjois-Pohjanmaan alueelle tekemien tilojen sulkemista koskevien kahden päätöksen täytäntöönpanon siltä osin kuin päätökset koskivat kuntosaleja ja muita yksilöurheiluun tai -liikuntaan käytettäviä sisäliikuntatiloja.

Lopullisen päätöksen hallinto-oikeus ehti kertomusvuonna antaa yhdessä koronapassiin liittyvässä asiassa. Hallinto-oikeus hylkäsi valituksen Pohjois-Suomen aluehallintoviraston tekemästä tartuntatautilain 58 d §:n mukaisesta tilojen käytön edellytyksiä koskevasta päätöksestä. Hallinto-oikeus totesi perusteluisaan, että aluehallintoviraston saamat asiantuntijaselvitykset tukevat sitä johtopäätöstä, että sairaanhoitopiirin alueella on esiintynyt mainitun lain 58 d §:n 2 momentissa tarkoitettuja merkittäviä tautiryppäitä. Aluehallintovirasto on voinut saamansa asiantuntijaselvityksen ja ohjeistuksen perusteella sille kuuluvan harkintavallan rajoissa arvioida yleinen ja Pohjois-Pohjanmaan alueellinen COVID19-epidemiatilanne sekä myös toimenpiteiden ennakollisuuden tavoite huomioon ottaen, että tartuntatautilain 58 d §:n mukainen tilojen käytön edellytyksiä koskeva päätös on ollut kysymyksessä olevana ajankohtana kyseisessä säännöksessä tarkoitettulla tavalla välttämätöntä COVID19-epidemian leviämisen ehkäisemiseksi.

Kuntavaaleja koskevat asiat

Vuoden 2021 kuntavaaleja koskevia valitusasioita tuli vireille viisi, ja ne ratkaistiin loppuvuodesta. Valituksista neljä hylättiin. Yhden valituksen johdosta hallinto-oikeus kumosi Oulun keskusvaalilautakunnan päätöksen ja palautti asian keskusvaalilautakunnalle vaalien tuloksen oikaisemista varten. Asiassa oli kyse valtuustoon valitun henkilön vaalikelpoisuudesta. Hallinto-oikeus katsoi, ettei Oulua ollut pidettävä Belgiassa asuvan ja siellä työskentelevän henkilön kotikuntana eikä tämä siten ollut vaalikelpoinen Oulun kaupunginvaltuustoon.

Hylätyt valitukset koskivat kuntavaaliehdokkaiden tasapuolista kohtelua (Suomussalmi), useamman saman äänimäärän saaneen ehdokkaan keskinäisen järjestyksen määräytymistä (Kolari), valtuustoon valitun henkilön kotikuntaa ja siten vaalikelpoisuutta kunnanvaltuustoon (Vaala) sekä kunnan ainoan rehtorin vaalikelpoisuutta (Pello).

Pelloa koskevan valituksen osalta hallinto-oikeus totesi, että kunnan ainoana rehtorina toimivan, valtuustoon valitun henkilön tehtävät painottuivat koulun käytännön toiminnan johtamiseen. Hänen hallinnollisen toimivaltansa katsottiin olevan rajoitettua, eikä hän toiminut esittelijänä lautakunnassa. Hän omistaa kouluikäisten ja nuorten palvelut -osaproessin, jonka taloudesta, toiminnasta ja kehittämisestä hän vastaa esimiehensä sivistysjohtajan alaisuudessa. Hänellä ei ollut määrättyä opetusvelvollisuutta, mutta hän teki opettajien sijaistuksia kahden ja kymmenen viikkotunnin välillä. Kun otettiin huomioon rehtorin asema kunnan organisaatiossa sekä hänen virkatehtävistään ja toimivaltuuksistaan saatu selvitys, hänen ei voitu katsoa vastaavan tehtäväalueestaan sillä tavalla

itsenäisesti, että hän toimisi kuntalain 72 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettulla tavalla kunnanhallituksen tai lautakunnan tehtäväalueen johtavassa taikka sellaiseen rinnastettavassa vastuullisessa tehtävässä. Henkilö oli vaalikelpoinen Pellon kunnanvaltuustoon.

Metsästyslain mukaiset poikkeuslupa-asiat

Kertomusvuonna ratkaistiin kaksi susien ampumiseen myönnettyä poikkeuslupaa koskevaa valitusasiaa. Toinen niistä koski Suomen riistakeskuksen metsästyslain 41 a §:n 1 momentin 2 kohdan nojalla myöntämää poikkeuslupaa Haapajärven susireviirillä elävän neljän suden muodostaman lauman ampumiseen, koska ne olivat aiheuttaneet vahinkoa metsästyskoirille. Hallinto-oikeus oli loppuvuodesta 2020 kieltänyt päätöksen täytäntöönpanon. Hallinto-oikeus kumosi poikkeusluvan myöntämistä koskevan Suomen riistakeskuksen päätöksen. Päätöksen mukaan kysymyksessä on ollut omaisuudelle aiheutuvan merkittävän vahingon ehkäiseminen. Asiassa ei ole ollut myöskään muuta tyydyttävää ratkaisua. Metsästyslain 41 a §:n 1 momentin mukaisen poikkeusluvan myöntämisen edellytyksenä on kuitenkin lisäksi se, että päätös ei haittaa lajin suotuisan suojelutason säilyttämistä lajin luontaisella levinneisyysalueella. Riistakeskuksen päätöksestä tai muistakaan asiakirjoista ei ole ilmennyt, että suden suojelun taso olisi päätöksen tekohetkellä todettu Suomessa suotuisaksi. Tämän vuoksi hallinto-oikeus katsoi, ettei suden suojelun tason ole selvitetty olleen suotuisa.

Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan poikkeusten hyväksyminen on mahdollista poikkeuksellisesti myös silloin, kun on asianmukaisesti osoitettu, ettei niillä entisestään huononneta kyseisten kantojen epäsuotuisaa suojelun tasoa tai estetä kyseisten kantojen suotuisan suojelun tason ennalleen saattamista. Hallinto-oikeus totesi, että kyseessä ei ole vähäinen yksilömäärä ja lisäksi kyseessä on kokonainen lauma. Vaikka lähialueilla on muitakin susien reviirejä, riistakeskuksen päätöksestä tai muistakaan asiakirjoista ei ilmene parhaiden käytettävissä olevien tietojen perusteella

varmuutta siitä, että poikkeuslupa kokonaisen lauman tappamiseen ei entisestään huononna susikannan epäsuotuisaa suojelun tasoa. Tästä syystä metsästyslain 41 a §:n 1 momentin johdantokappale on ollut esteenä poikkeusluvan myöntämiselle ja Suomen riistakeskuksen olisi tullut hylätä poikkeuslupahakemus metsästyslain 41 a §:n 1 momentin vastaisena.

Toisessa ratkaistussa poikkeuslupa-asiassa oli kysymys Suomen riistakeskuksen päätöksestä, jolla se oli myöntänyt metsästyslain 41 a §:n 1 momentin 3 kohdan mukaisen poikkeusluvan yhden toistuvia pihakäyntejä tehneen suden tappamiseen. Hallinto-oikeus hylkäsi päätöksestä tehdyn valituksen. Hallinto-oikeus totesi perusteluissaan, että kysymyksessä on ollut metsästyslain 41 a §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu yleistä turvallisuutta koskeva pakottava tilanne, joka on edellyttänyt viranomaisilta toimenpiteitä uhan torjumiseksi. Asiassa ei ole ollut myöskään muuta tyydyttävää ratkaisua. Kun otetaan huomioon yhden suden tappamiseen myönnetyn poikkeusluvan ehdot ja arvioidut vaikutukset erityisesti paikallisen lauman reviirin tasolla, riistakeskuksen myöntämän poikkeusluvan ei voida katsoa entisestään huonontavan susikannan epäsuotuisaa suojelun tasoa. Metsästyslain 41 a §:n 1 momentin 3 kohdassa säädetty sekä unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä määritellyt edellytykset poikkeusluvan myöntämiselle yhden suden tappamiseen ovat siten täyttyneet.

Poroasiat

Maa- ja metsätaloutta koskevissa asioissa oman erityisryhmänsä muodostavat poroasiat, joita ei ole muissa hallinto-oikeuksissa. Niissä hallinto-oikeuden ratkaistavina kertomusvuonna olivat muun muassa porovahingon korvaamista, porokaupan hyväksymistä ja poroisännän, varaporoisännän sekä paliskunnan hallituksen jäsenten valintaa koskevat asiat.

ANNA-KAISA MARSKI

osaston johtaja, hallinto-oikeustuomari

Keskeytysmääräys mahdollistaa väliaikaisen oikeusturvan

HALLINTO-OIKEUDEN kaksi välipäätöstä, jotka aivan kertomusvuoden lopulla johtivat liikuntatilojen avaamiseen kesken koronasulun, saivat osakseen laajaa huomiota. Seuraavassa avataan täytäntöyppisten päätösten asemaa ja merkitystä osana hallinto-oikeudellista oikeusturvajärjestelmää.

Pääsäännön mukaan viranomaisen tekemää hallintopäätöstä ei saa panna täytäntöön ennen kuin se on saanut lainvoiman. Useissa tapauksissa laki kuitenkin sallii tästä poikkeamisen. Yleisesti sovellettavia perusteita välittömälle täytäntöönpantavuudelle on kaksi: jos päätös on luonteeltaan sellainen, että se on pantava täytäntöön heti, tai jos päätöksen täytäntöönpanoa ei yleisen edun vuoksi voida lykätä.

Jos täytäntöönpanokelpoiseksi tulleesta päätöksestä valitetaan, hallinto-tuomioistuin voi antaa keskeytysmääräyksen eli välipäätöksellään kieltää tai keskeyttää päätöksen täytäntöönpanon. Mahdollinen on myös muunlainen määräys, esimerkiksi täytäntöönpanoa ohjaavien tai rajoittavien ehtojen asettaminen.

Kysymys on väliaikaisen oikeusturvan antamisesta. Oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin kuuluu olennaisena osana se, että tuomioistuin antaa lopullisen ratkaisunsa vasta sen jälkeen, kun osapuolia on kuultu ja tuomioistuimelle on avautunut tilaisuus asian perusteelliseen harkintaan. Laadukkaan prosessin varjopuoli on sen vaatima aika. Täytäntöönpanomääräys mahdollistaa väliaikaisen turvan antamisen prosessin vielä kestäessä. Se ei saa mennä sitä ulommaksi, mihin pääasiassa esitetyt vaatimukset menestyessään johtavat.

Veroja ja muita niihin rinnastettuja julkisia saatavia koskien on laissa säädetty, että muutoksenhakuviranomaisen on annettava keskeytysmääräys, jollei valitus ole ilmeisen aiheeton. Tuomioistuimen harkinta kohdistuu tällöin etenkin siihen, tuleeko keskeytysmääräykseen liittää jokin ehto, esimerkiksi ulosmittauksen salliminen ja vain omaisuuden myymisen kieltäminen, mikäli veron periminen muuten vaarantuisi.

Yleisempää on, että laki jättää tuomioistuimelle laajan harkintavallan päätettäessä, annetaanko keskeytysmääräystä. Hallinto-oikeus joutuu tällöin punnitsemaan yhtäältä valituksen hyväksymisen todennäköisyyttä ja toisaalta täytäntöönpanon keskeytyksestä tai jatkamisesta eri tahoille aiheutuvaa haittaa. Hallinto-oikeus on harkinnassaan paljon vartijana, sillä keskeytysmääräyksen sisältävään välipäätökseen ei saa hakea erikseen muutosta.

On muistettava, että laajan harkinnan tarve nousee esiin vain sellaisissa tilanteissa, jotka lainsäätäjä on jo arvottanut yleisesti ottaen sellaisiksi, että täytäntöönpanon tulee olla mahdollinen valituksesta huolimatta. Jos valittajan asemaa ryhdytään turvaamaan liian innokkaasti, ilmiselvänä vaarana on, että muiden osapuolten oikeudet ja yleinen etu tulevat samalla loukatuiksi.

Suomessa viranomaistoiminta on yleisesti ottaen laadukasta, ja hallintoprosessissa voidaan yleensä hyvästä syystä lähteä liikkeelle sellaisesta olettamasta, että viranomaisen tekemä päätös on lainmukainen. Joskus viranomaisen tekemä virhe on kuitenkin niin selvä, että tuomari vakuuttuu päätöksen lainvastaisuudesta jo suoraan valituskirjelmän perusteella. Tällaisessa – tosin harvinaisessa – tilanteessa keskeytysmääräyksen antamisessa ei ole syytä aikailla. Laki sallii sellaisen antamisen muita osapuolia kuulematta, ja tarvittavan päätöksen voi hallinto-oikeudessa tehdä yksikin tuomari esittelijän myötävaikutuksella.

Joskus tarpeellinen oikeudenkäyntiaineisto on jo hankittu ja hallinto-oikeuden täysi kokoonpano muodostanut asiasta näkemyksensä, mutta lopullisen päätöksen perusteluiden kirjoittamiseen tarvitaan vielä aikaa. Keskeytysmääräys voi tulla tällöin tarpeelliseksi varsinkin, jos sen päätöksen voimassaoloaika, josta asiassa on kysymys, on lyhyt ja pian päättymässä. Laki nimittäin sallii keskeytysmääräyksen antamisen ilman varsinaisia perusteluita, minkä vuoksi se on annettavissa lopullista päätöstä nopeammin.

Joissain tapauksissa korostuu sen haitan lopullisuus, joka joko nopeasta täytäntöönpanosta tai sen puuttumisesta voi seurata.

Näkökohdan merkitys tulee havainnollisesti esiin petoeläinten metsästykseen liittyvien poikkeuslupien yhteydessä. Jos poikkeuslupa on myönnetty yleisen turvallisuuden varmistamiseksi tai huomattavan omaisuutta uhkaavan vahingon torjumiseksi, täytäntöönpanon kieltäminen vaatii vahvoja perusteita. Jos taas poikkeuslupa on myönnetty kannanhoidollisista syistä, aiheutuva haitta rajoittuu metsästyksen lykkääntymiseen, vaikka täyden tutkinnan jälkeen osoit-tautuisikin, että päätös on lainmukainen ja valitus siten aiheeton. Samalla toises-sa kädessä painaa se, että ilman keskeytysmääräystä valitus kävisi suorastaan hyödyttömäksi.

Vinha totuus piilee maksiimissa: "Justice delayed is justice denied". Vaikka oikeusturvan ripeä toteuttaminen on tärkeää, väliaikaisen oikeusturvan antami- seen kohdistuu usein suorastaan epärealistisia odotuksia. Keskeytysmääräyksestä ei ole ohituskaistaksi, jonka varaan hallintoprosessuaalinen oikeusturva voitaisiin laajalti rakentaa. Olennaista on huomion kiinnittäminen siihen, että täysitutkintai-nen oikeudenkäynti kyetään viemään aina läpi kohtuullisessa ajassa. Tässä olisi meillä Suomessa parantamisen varaa.

MIKKO PIKKUJÄMSÄ
ylituomari

Hallinto-oikeus
on harkinnassaan
paljon vartijana.

Kohti arvostettua hallintoprosessia

POHJOIS-SUOMEN hallinto-oikeuden sisäinen prosessikoulutuspäivä järjestettiin syyskuussa hallinto-oikeuden lähellä sijaitsevan hotellin tiloissa. Tavoitteena oli jokaisen osallistaminen, ja työryhmätyöskentely alkoi jo toukokuun aikana.

Hallinto-oikeuden työskä on yhteiskunnallisesti erittäin merkittävä. Hallinto-oikeuden toimintaa kuitenkin tunnetaan työn merkittävyyteen nähden huonosti. Hallinto-oikeudella itsellään on merkittävä rooli sen toiminnan tekemisessä tunnetuksi ja yleisesti arvostetuksi. Keskeinen työkalu, jolla tähän voidaan vaikuttaa, on hallintoprosessin kehittäminen sellaiseksi, että siihen osalliset kokevat menettelyn joutuisaksi, avointa vuoropuhelua edistäväksi ja muutenkin oikeuden mukaiseksi.

Vuoden 2020 alussa voimaan tulleen uuden hallinto-prosessilain (HOL) säännöksissä ja esitöissä korostetaan aiempaa vahvemmin päätöksen tehneen viranomaisen velvollisuutta asian selvittämisestä ja tämän vastapainona tuomioistuimen riippumattomuutta asemaa ja aktiivista prosessinjohtoa. Vaikka HOL:n myötä uudistuneista työtavoista oli jo saatu kokemusta, niiden omaksuminen ja yhdenmukaistaminen tuomioistuimen sisällä oli yhä kesken.

Koulutuksessa tartuttiin haasteisiin, jotka kumpuavat hallinto-oikeuden toiminnan tunnetuksi tekemisestä ja uuden menettelylain vaatimuksista. Pyrkimyksenä oli kehittää Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden työtapoja niin, että ne mahdollisimman tehokkaasti palvelevat mainittuja päämääriä.

Koulutuksen teemat koskettivat suoraan niin lainkäyttö- kuin kansliahenkilöstöäkin. Tavoitteena oli koulutuspäivän avulla muodostaa yhteinen käsitys siitä, millaiset työtavat ovat toivottavia ja miten toteutetaan sisäisesti järkevä työnjako.

Prosessikoulutus onnistui erinomaisesti ja koettiin erittäin hyödylliseksi. Työn tulokset on tarkoitus koota yhteen ja julkaista henkilöstön hyödynnettäviksi lainkäytön käsikirjan muodossa.

Hallintoprosessin
kehittäminen joutuisaksi
ja avointa vuoropuhelua
edistäväksi
on keskeinen työkalu.

6.12.

Tasavallan presidentti myönsi hallinto-oikeustuomari Jari Kostilaiselle Suomen Leijonan ritarikunnan I luokan ritarimerkin ja hallinto-oikeustuomari Anna-Kaisa Marskille valtion virka-ansiomerkkin

28.1.

Hallinto-oikeustuomari Tuula Vileniuksen pitkän ja ansiokkaan uran viimeinen työpäivä ja eläkekahvit.

Virkistyspäivänä päästiin tutustumaan mm. SUPpailun maailmaan sekä jousiammunnan saloihin joiden parissa työelämän kiireet unohtuivat hetkeksi

POHJOIS-SUOMEN
HALLINTO-OIKEUS

Uusi logo esiteltiin

Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden uusi logo esiteltiin henkilökunnan pikkujoulujen yhteydessä.

”Tunnuksessa kaksi elämän purjevenettä tai vaakakuppia - valkoinen ja musta - toisiinsa osittain sekoittuneena etsivät oikeutta. Kuvio muodostaa pohjoisen voimaeläimen, ketun, jonka viekasta hymyä joskus tarvitaan asioiden ratkaisussa”, luonnehtii **Ilpo Okkonen** tunnuksen tuottaneesta Studio Ilpo Okkonen Oy:stä.

Tunnuksen ideoi työryhmä **Maria Okkonen, Pinja Rouger** ja Ilpo Okkonen. Toteutuksesta vastasi Pinja Rouger.

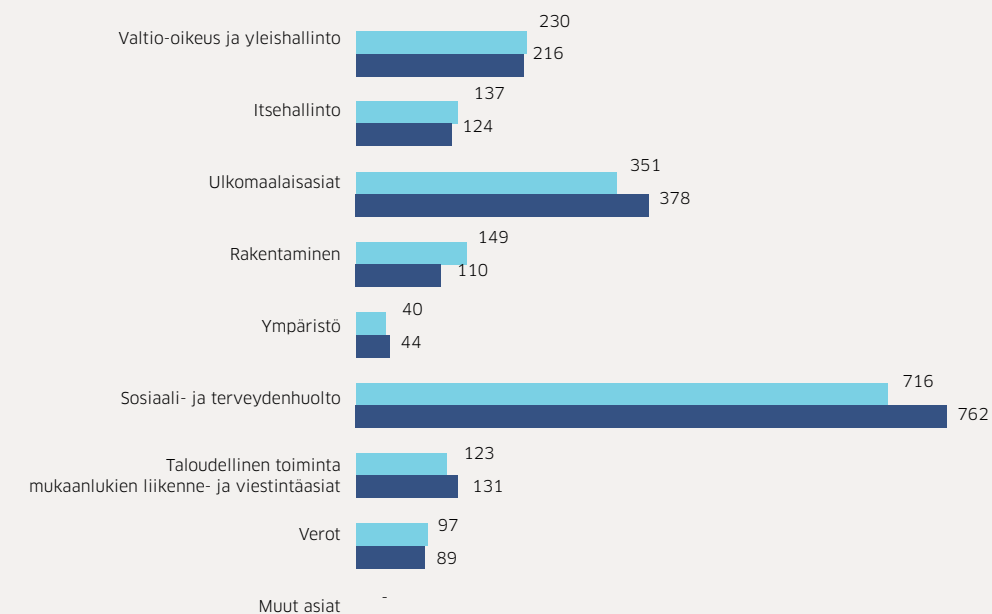
Logon ympärille suunniteltiin myös kirje- ja diaesityspohja. Uusi tunnus otettiin muutoinkin heti laajasti käyttöön eri yhteyksissä hallinto-oikeuden tunnistettavuutta edistämään.

**Ilpo Okkonen luovuttaa logon
pikkujoulujen yhteydessä
hallinto-oikeuden käyttöön.
Tunnusta vastaanottamassa
ylituomari Mikko Pikkujämsä.**

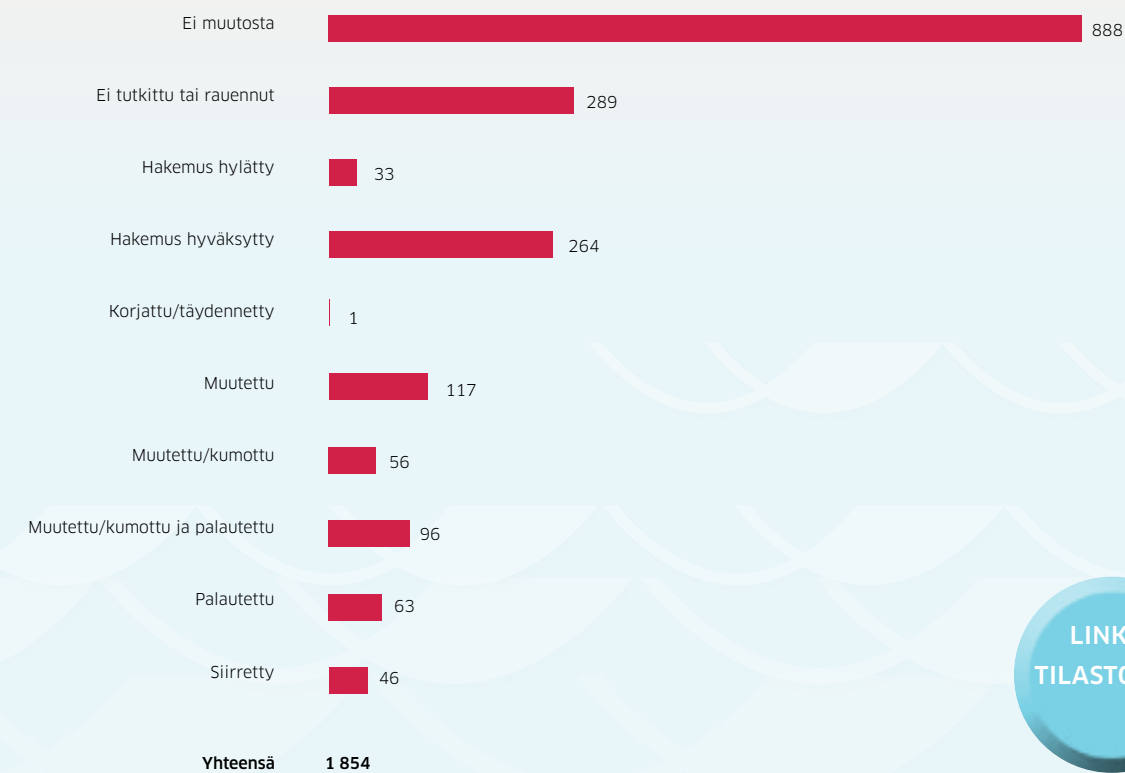

TILASTOJA

2021 saapui **1 843 asiaa**
2021 ratkaistiin **1 854 asiaa**

Ratkaistujen asioiden lopputulokset vuonna 2021

LINKKI
TILASTOIHIN

POHJOIS-SUOMEN
HALLINTO-OIKEUS

POHJOIS-SUOMEN HALLINTO-OIKEUS

Isokatu 4, 3. krs, 90101 Oulu

Puhelin: 029 56 42800 Faksi: 029 56 42841

pohjois-suomi.hao@oikeus.fi

oikeus.fi/hallintooikeudet/pohjois-suomenhallinto-oikeus/fi

